

SKÖTSELPLAN FÖR VÄNNIJÄNKÄ NATURRESERVAT

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 ALLMÄN BESKRIVNING	2
1.1 Syftet med Vännijänkkä naturreservat	2
1.2 Uppgifter om naturreservatet	2
1.3 Beskrivning av området	3
1.3.1 Allmän beskrivning	3
1.3.2 Historik och nuvarande markanvändning, kulturmiljöer	4
1.3.3 Intressen för allmänheten, friluftsliv och turism	4
2 PLAN	4
2.1 Övergripande mål för skötseln	4
2.2 Generella riktlinjer för skötseln	4
2.3 Skötsel	4
2.3.1 Natur	4
2.3.2 Information, turism och friluftsliv	5
2.4 Sammanfattning och prioritering av åtgärder	6
2.5 Finansiering	6
2.6 Naturvårdsförvaltning	6
2.7 Dokumentation, övervakning och uppföljning	6
2.7.1 Övervakning av reservatets värden	6
2.7.2 Uppföljning	6
Källor	7

BILAGOR

- A. Översiktskarta
- B. Skötselkarta
- C. Ortofotokarta
- D. Vegetationskarta
- E. Våtmarksinventeringskarta
- F. Natura 2000 - naturtyper och arter
- G. Karta över markägare inom reservatet

1 ALLMÄN BESKRIVNING

Skötselplanen anger riktlinjerna och målen för skötseln av Vännijänkkä naturreservat. Vid skötseln skall förutom reservatsföreskrifterna andra aktuella regelverk och riktlinjer beaktas. Vännijänkkä ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 (SE0820617) och har i länsstyrelsens våtmarksinventering bedömts vara av högsta naturvärde (Klass 1).

1.1 Syftet med Vännijänkkä naturreservat

Syftet med reservatet är att bevara den biologiska mångfalden samt att vårda och bevara områdets värdefulla naturmiljö med sin mosaik av våtmarker och skogar. Områdets opåverkade karaktär samt de unika rikkärren ska bevaras. Reservatet syftar även till att stärka områdets naturkvalitéer. Inom ramen för dessa mål skall reservatet ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Exploateringar och arbetsföretag som strider mot syftet förhindras inom området.
- Området sköts enligt fastställd skötselplan.

1.2 Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn:	Vännijänkkä naturreservat	
Kommun:	Pajala	
Lägesbeskrivning:	3 km NV om Pajala	
	Kartblad 28M	
Area:	948 ha	
Naturtyper:	Mjukmattemyr brunmosserik	9 ha
	Mjukmattemyr frodig	21 ha
	Barrskog av frisk ristyp	149 ha
	Barrskog av fuktig-våt ristyp	63 ha
	Barrskogskärr	50 ha
	Fastmattemyr frodig	92 ha
	Fastmattemyr mager	185 ha
	Fuktig lövskog	19 ha
	Lösbottenmyr frodig	146 ha
	Lösbottenmyr mager	26 ha
	Lövskogskärr	22 ha
	Risrik skogsmyr	119 ha
	Ristuvemyr med högvuxet ris	37 ha
	Ristuvemyr med lågvuxet ris	5 ha
	Sedimentstrandäng	3 ha
	Vatten	1 ha

Fastigheter och ägare: Del av fastigheterna Erkheikki 2:2, 2:3, 3:2, 3:8, 3:9, 3:12, 4:3, 9:1, Pajala 10:4, 10:7, 10:8, 21:2, 21:3 och Allmänningskogen 1:1, Staten genom Naturvårdsfonden. Pajala 2:2, 9:13 och 45:1, privata markägare.

Samebyar: Muonio

Förvaltare: Länsstyrelsen i Norrbottens län

1.3 Beskrivning av området

1.3.1 Allmän beskrivning

Vännijänkkä naturreservat ingår i det Europeiska nätverket Natura (SE0820617) och utgörs till största delen av aapamyrr och rikkärr enligt art- och habitatdirektivet (rådets direktiv 92/43/CEE du Conseil av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda växter och djur). Aapamyrrar definieras som större myrkomplex som domineras av kärr i de centrala delarna. Exempel på naturtyper som kan ingå är strängflarkärr, blandmyrrar, nordliga mossar av rostvitmossatyp, topogena och soligena kärr, backkärr och sumpskogar. Aapamyrrar är nordliga och inom EU återfinns dessa till stor del inom Norra Sverige och Finland. Rikkärr är öppna eller skogsklädda kärr i betydelsen minerotrofa myrrar med ständig tillförsel av mineralrikt vatten från omgivningen. pH värdet är vanligen 6 eller högre.

Vännijänkkä ingår i det ca 7100 ha stora våtmarkskomplexet Salmivuoma-Ruotovuoma. Området har bedömts vara av högsta naturvärde (Klass 1) i länsstyrelsens pågående våtmarksinventering.

Området avgränsas mot nordväst av ett större dräneringsstråk som bildats av smältvatten vid den senaste inlandsisens avsmältning. Fastmarksholmarna ute i myren bär spår av sk flutning i den senaste isrörelseriktningen från SSV mot NNO. Det finns även bevarade landformer från äldre istider inom området.

Berggrunden består enligt SGU's digitala berggrundskarta av basiska vulkaniter, kvartsiter och skiffrar. Kalkiga inlagringar och järnmalsrika zoner ingår.

Vännijänkkä domineras av rikkärr med stora vassfält, en för regionen ovanlig myrtyp. Källor som rinner ut från Vännijänkkänjupukkas nordsida påverkar stora delar av området och bidrar till artrikedomen. Arter som myrbräcka, tagelstarr, myrstarr, lappnycklar, späd skorpionmossa, gyllenmossa, svartknoppmossa och käppkrokmossa är mer eller mindre vanliga i hela området. Utbredda barrskogskärr förekommer i hela reservatet. Fält- och bottenskiktet i barrskogskärren är mycket varierande. I de rikare delarna har bland annat tibast, guckusko och tvåblad påträffats.

Även om området främst är floristiskt intressant, finns på grund av variationen av naturtyper ändå ett rikt fågelliv.

1.3.2 Historik och nuvarande markanvändning, kulturmiljöer

Rennäring bedrivs inom hela reservatet.

I omkringliggande landskap bedrivs ett aktivt skogsbruk. De skogsområden som ingår i reservatet bär spår av äldre skogsbruk. I vissa delar har även modernt skogsbruk bedrivits.

1.3.3 Intressen för allmänheten, friluftsliv och turism

Det är främst det vetenskapliga värdet som lyfts fram som allmänhetens intresse. Anläggningar för friluftslivet är inte prioriterade inom området.

2 PLAN

2.1 Övergripande mål för skötseln

Målet för skötseln av Vännijänkkä naturreservat är att lämna naturen för fri utveckling. Om det bli aktuellt med restaureringsåtgärder i de mer triviala skogsdelarna ska dock skötselplanens mål inte hindra detta. Områdets stora naturvetenskapliga värden som referensobjekt ska bevaras intakta. Vid planering av friluftslivet ska hänsyn tas till de naturvärden som finns i området.

Skötseln av Vännijänkkä naturreservat ska bedrivas så att:

- Områdets höga naturvärden bevaras för framtiden.
- Områdets naturliga hydrologi bevaras.
- Arter som karaktäriserar området ska ha möjlighet att fortleva i livskraftiga populationer och hitta platser för födosök, skydd, rastning och reproduktion.
- Friluftslivet kan existera utan större påverkan på djur, natur och kulturvärden.

2.2 Generella riktlinjer för skötseln

Riktlinjer för skötseln av Vännijänkkä naturreservat är att:

- Lämna rikkärren, vattendragen, sjöarna och övriga värdefulla biotoper för fri utveckling.
- Låta översvämningar, brand, stormfällningar m.m. ingå som en naturlig del i områdets långsiktiga dynamik.
- Vara restriktiv med uppförande av anläggningar för friluftslivet.

2.3 Skötsel

Hela Vännijänkkä naturreservat betraktas som ett enda skötselområde.

2.3.1 Natur

Vännijänkkä är en unik myr med tanke på rikärren i området. Med den kunskap som finns idag anses myrens tillstånd vara gynnsamt. Området ska tills vidare lämnas till fri utveckling.

2003-06-05

551-2035-00
2502183

Natur

Skötsel mål:

- Naturen ska lämnas till fri utveckling.

Restaureringsåtgärder/engångsåtgärder:

Inga restaureringsåtgärder.

Löpande skötsel:

Ingen löpande skötsel

2 Information, turism och friluftsliv

För friluftslivet ska orördheten och myrens naturvärden lyftas fram. Inom området finns idag inga anläggningar för friluftslivet.

Information, turism och friluftsliv

Skötsel mål:

- Information ska leda till bättre kunskap om myrar i allmänhet och Vännijänkkä i synnerhet. Informationen ska även tydligt redovisa vilka föreskrifter som gäller inom reservatet.

Restaureringsåtgärder/engångsåtgärder:

- Byggnation av parkeringsplats av grus vid reservatsgränsen vid väg 400, Bilaga B.
- En informationsskylt ska sättas upp vid parkeringsplatsen, se Bilaga B
- Reservatet ska markeras enligt gällande standard.
- En broschyr som berättar om områdets naturvärden, föreskrifter samt om EU:s LIFE-fond ska produceras.
- Vägskyltar som pekar mot reservatet ska sättas upp på lämpliga platser t.ex. vid väg 395 i Autio.

Löpande skötsel:

- Informationstavlor i och i anslutning till reservatet ska kontrolleras kontinuerligt (minst vart 6:e år) och ersättas med nya vid behov.
- Gränsmarkeringar ska kontrolleras kontinuerligt (minst vart 12:e år) och åtgärdas vid behov.

2.4 Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Restaureringsåtgärder / engångsåtgärder	När	Var	Prioritet (1-3)
Markering av reservatsgränser	2003	Se Bilaga C	1
Framtagning och utplacering av en informationstavla	2003	Se Bilaga B	1
Utplacering av vägs skyltar	2003		
Ta fram broschyrer och foldrar om NR	2003	Turistbyrån Pajala	2
Upprätta en parkeringsplats vid reservatsgränsen	2003	Se Bilaga B	1
Löpande skötsel	När	Var	Prioritet (1-3)
Kontroll och byte av informationsskyltar	Vart 6:e år	Se punkt 2.3.2	
Kontroll av gränsmarkeringar	Vart 12:e år		

2.5 Finansiering

Åtgärd	Finansiering
Gränsmarkering	50% LIFE, 50% vårdanslag
Information:	
Vägs skyltar	50% LIFE, 50% vårdanslag
Informationsskyltar	50% LIFE, 50% vårdanslag
Broschyrer	50% LIFE, 50% vårdanslag

Den löpande skötseln skall finansieras genom statliga medel, det sk. vårdanslaget. Därutöver kan andra finansieringar tillkomma som t ex kommunala medel, EU-medel, beredskapsmedel och arrendeintäkter.

För varje specifikt reservat kan uppgifter inhämtas från naturvårdsförvaltaren.

2.6 Naturvårdsförvaltning

Länsstyrelsen i Norrbottens län är förvaltare av naturreservatet. Skötsel samt årlig dokumentation av skötselåtgärder utförs av den som ålagts skötseln efter upphandling eller överenskommelse med Länsstyrelsen i Norrbottens län. Detta innebär att den ansvarige för skötseln ska utföra de praktiska åtgärderna enligt skötselavtal samt redovisa detta till förvaltaren.

2.7 Dokumentation, övervakning och uppföljning

2.7.1 Övervakning av reservatets värden

De ingående habitatens utbredning och bevarandestatus ska övervakas och dokumenteras vart 6:e år.

2.7.2 Uppföljning

En uppföljning av effekten av skötselåtgärderna med utgångspunkt från reservatets syfte ska ske vart 12:e år. Då ska utvärderas om åtgärderna haft avsedd effekt och om naturvärdena i reservatet påverkats eller förändrats p.g.a. markslitage, störningar, besöksfrekvens mm.

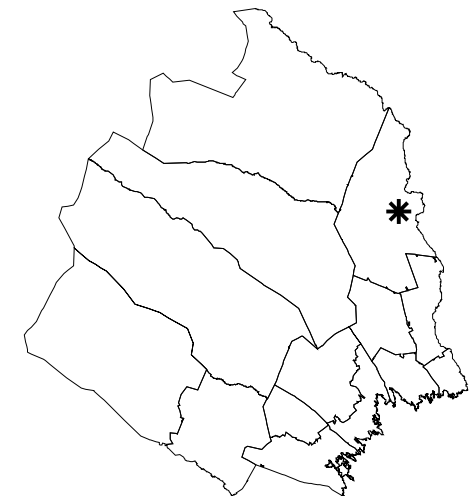
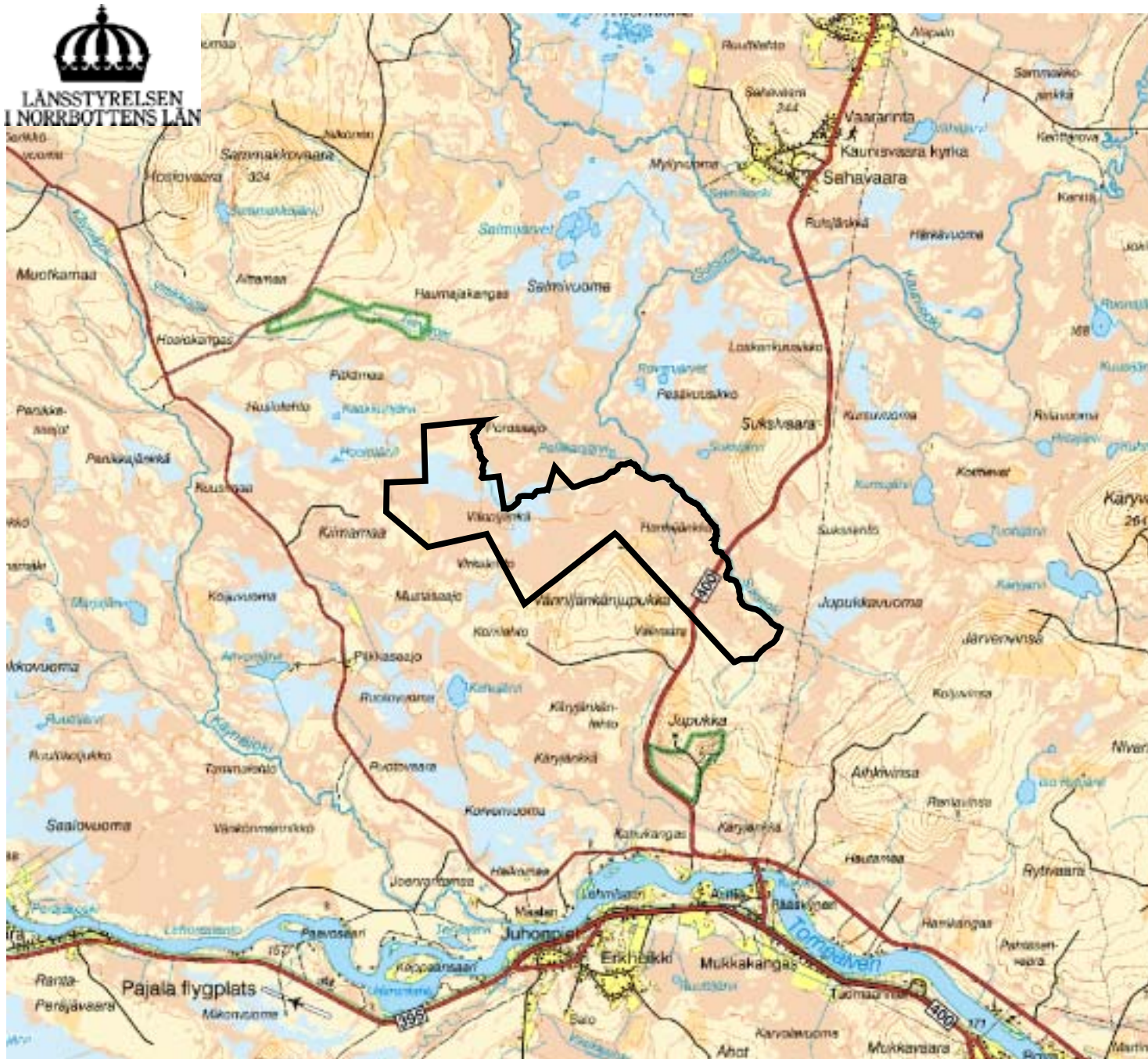
Källor

- Våtmarksinventeringen i Norrbottens län, Westerberg. S och Johansson, O. 1998. 28M7D01 Salmivuoma- Ruotovuoma.
- SGU. Yttrande angående reservatsförslaget 2003-03-28.

Vännijänkkä naturreservat

Blå kartan 28M

Skala 1:100 000

 Reservatsgräns

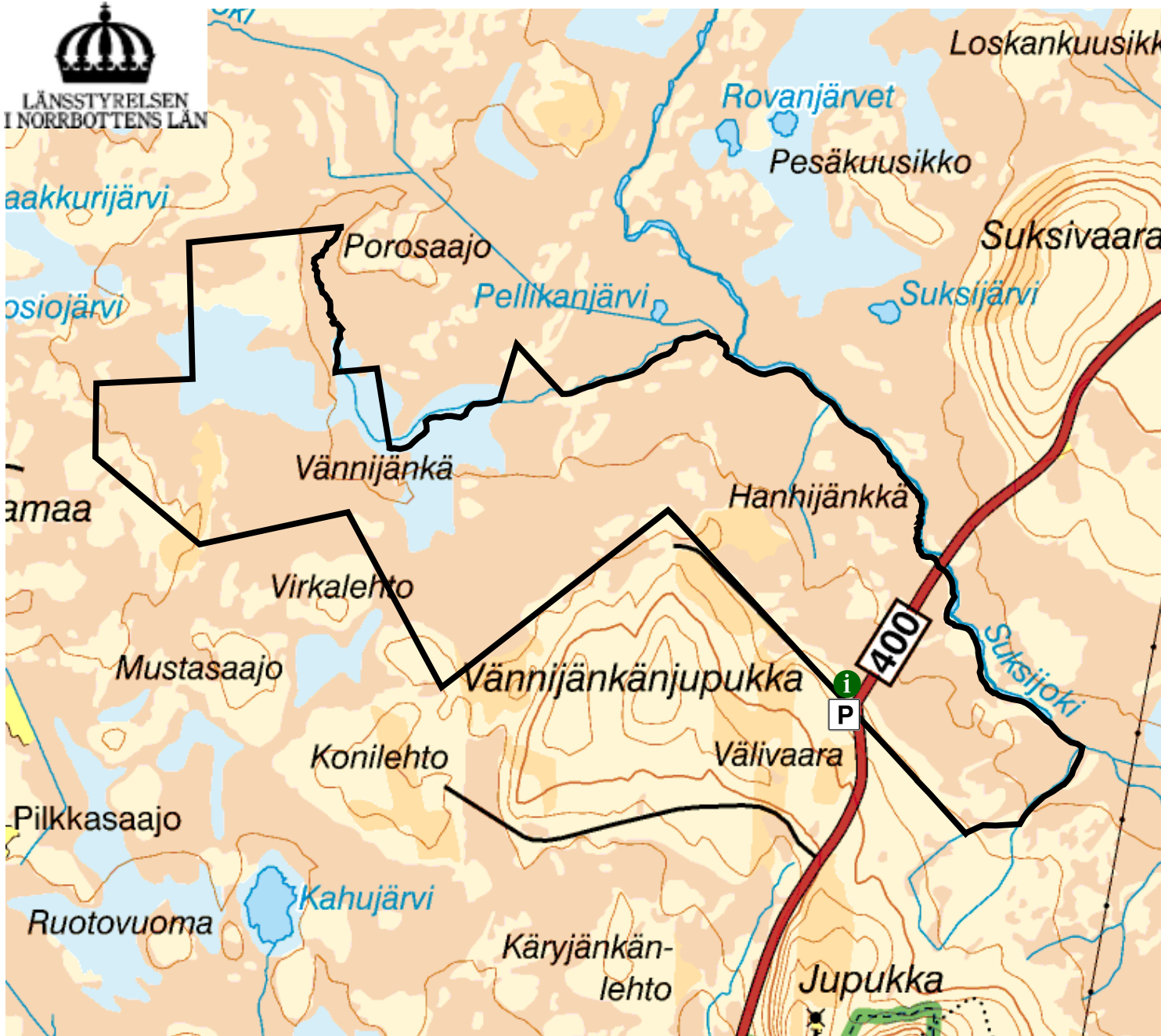
0 2 4 6 8 10 Kilometers

Vännijänkkä naturreservat

Skötselkarta

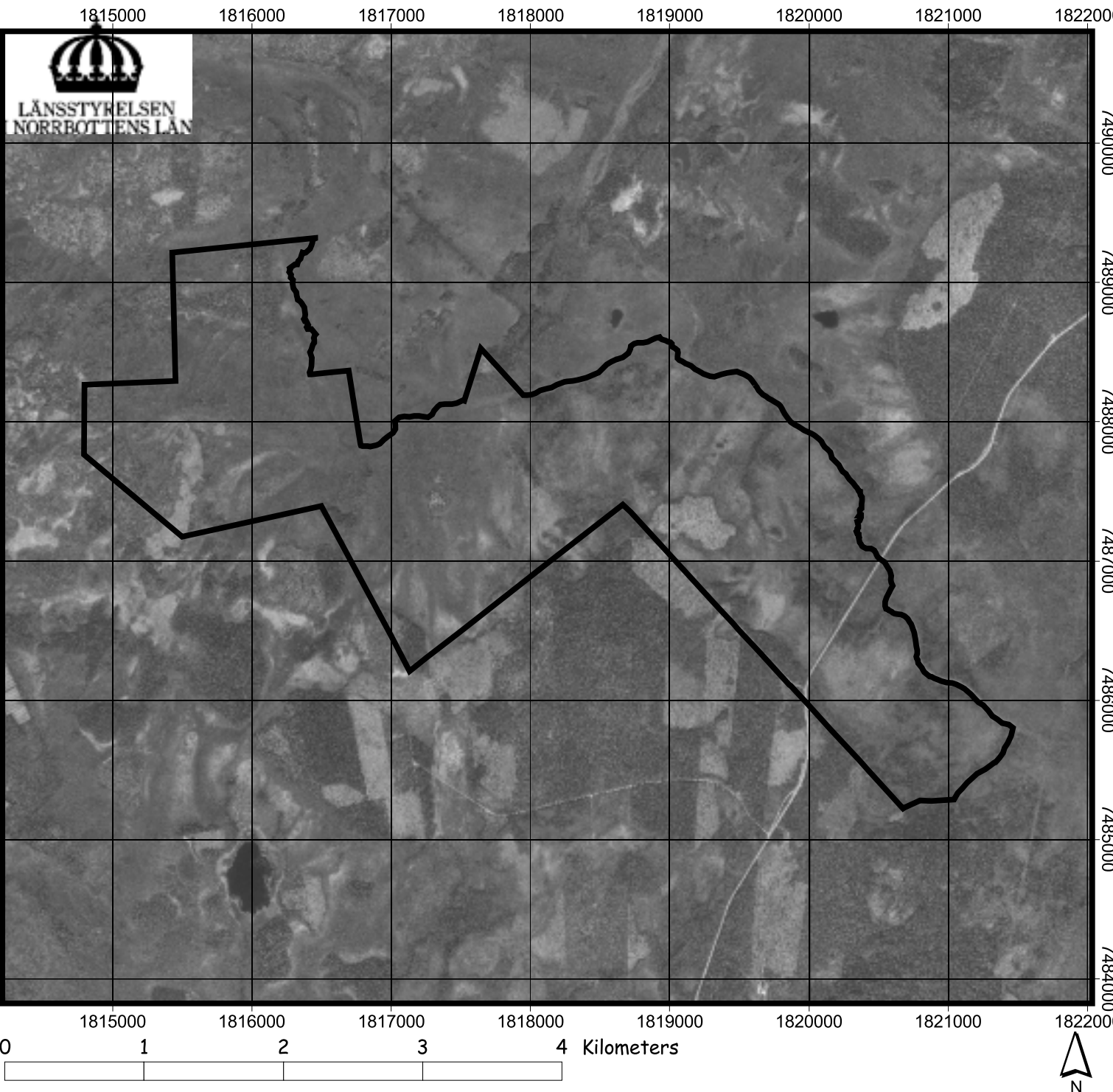
Skala 1:40 000

- Reservatsgräns
- Informationsskylt
- Parkeringsplats

0 1 2 3 Kilometers

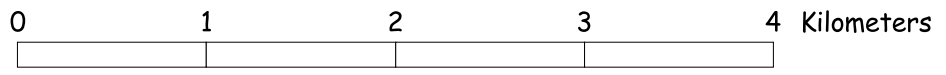

Vännijänkkä naturreservat

Ortofotokarta

Skala 1:40 000

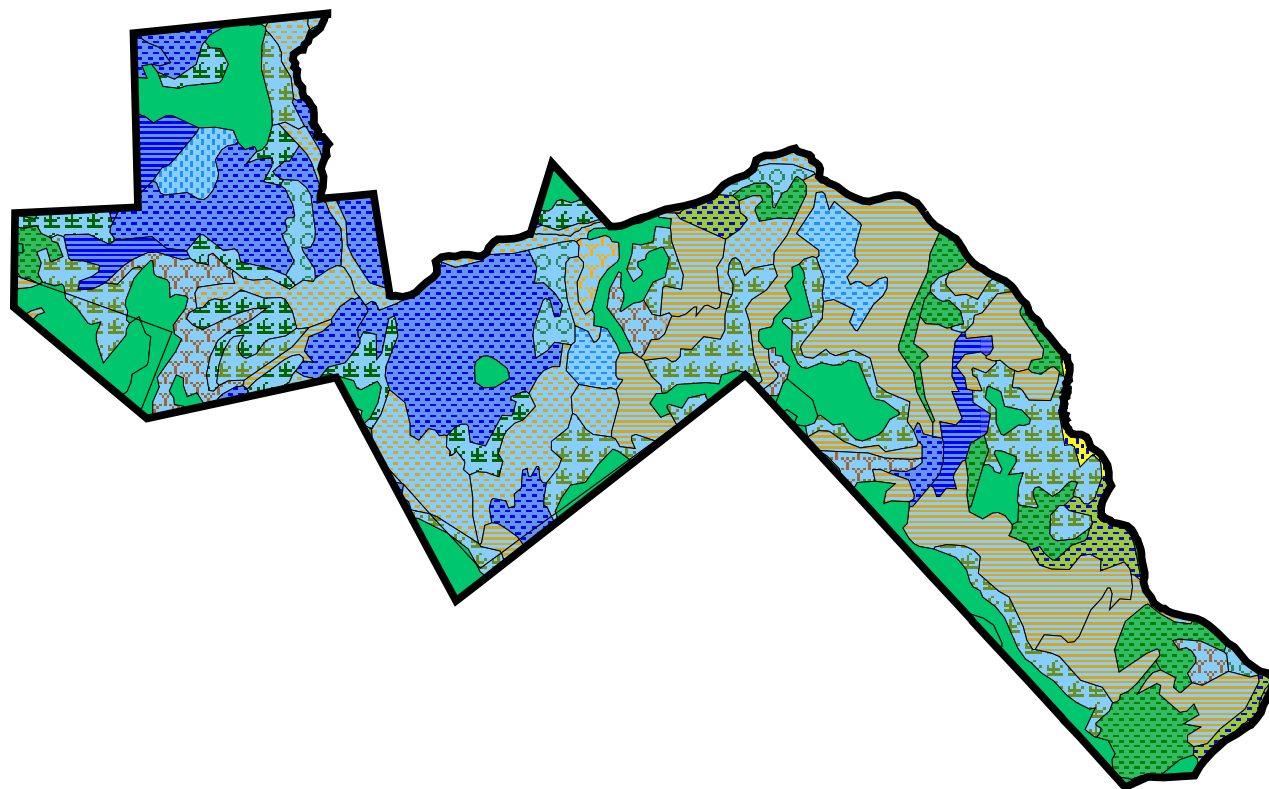
 Reservatsgräns

Vännijänkkä naturreservat

Vegetationskarta

Skala 1:40 000

0 1 2 3 4 Kilometers

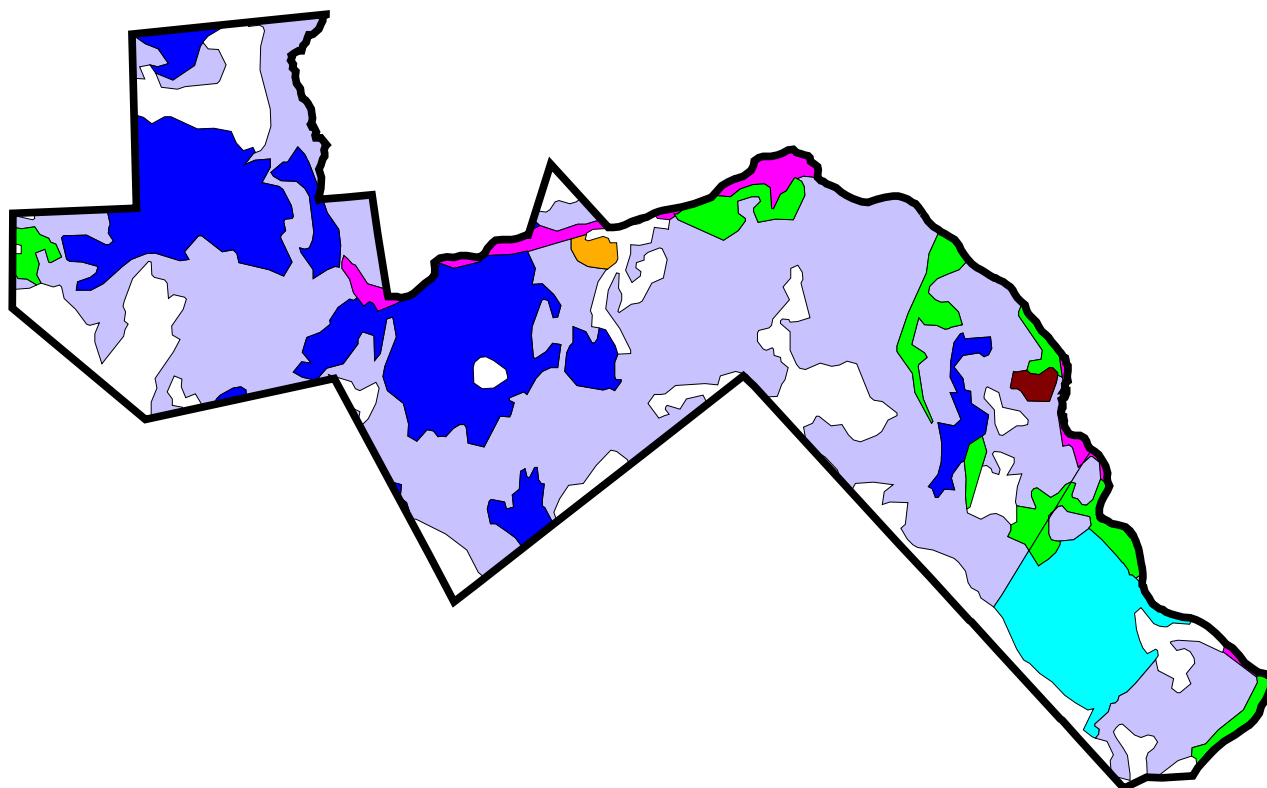
 Reservatsgräns

- Hällmark
- Block-stenmark
- Grus-sandmark
- Vatten
- Barrskog av lavtyp
- Barrskog av lavristyp
- Barrskog av friskristyp
- Barrskog av fuktig-våt ristyp
- Barrskog av örttyp
- Torr lövskog
- Frisk lövskog
- Fuktig-våt lövskog
- Ängslövskog
- Enbuskmark
- Lövbuskmark
- Risrik skogsmyr
- Barrskogskärr
- Lövskogskärr
- Buskkärr
- Ristuvemyr (ljungetyp)
- Ristuvemyr (lågvoxet ris)
- Ristuvemyr (högvuxen dvärgbjörk)
- Fastmattemyr (mager)
- Fastmattemyr (frodig)
- Sumpkärr
- Mjukmattemyr (mager)
- Mjukmattemyr (frodig)
- Mjukmattemyr (brunmossrik)
- Lösbottommyr (mager)
- Lösbottommyr (frodig)
- Alpin gräshed
- Skarp rished
- Torr rished
- Frisk rished
- Fuktig-våt rished
- Moränstrandäng
- Sedimentstrandäng
- Alpin lågörtäng
- Alpin högörtäng
- Torr-frisk äng
- Fuktig-våt äng
- Snölegevegetation
- Kulturmärken
- Tät bebyggelse
- Exploaterad mark
- Ej karterat område

Vännijänkkä naturreservat

Resultat från vårmarskinventeringen
19980812-14

Skala 1:40 000

- Reservatsgräns
- Ospecificerad blandmyr
- Soligent kärr
- Sträng-flarkkär
- Topogent kärr
- Mad vid vattendrag
- Mosse av nordlig typ
- Sumpskog

0 1 2 3 4 Kilometers

Naturtyper och arter i Vännijänkkä

Beskrivningarna för naturtyperna är tagna från boken "Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000" (Naturvårdsverkets förlag).

*) : prioriterad naturtyp

Kod: hänvisar till habitatdirektivet.

Namn: namn på naturtypen enligt habitatdirektivet

% : procentuell täckning av naturtypen i hela objektet

Kod	Namn	Area ha	%	Kort beskrivning
3210	Naturliga större vattendrag	5	1	Mer eller mindre naturliga älvar och åar med relativt klart vatten. Under våren uppträder ofta höga vattenstånd. De stora variationerna i vattenstånd under året skapar strandmiljöer med hög biologisk mångfald.
6450	Nordliga boreala alluviala ängar	5	1	Gräsmarker utefter vattendrag norr om den naturliga Norrlandsgränsen. De alluviala ängarna översvämmas periodvis under sommarhalvåret. Typen används eller har använts som slåttermarker. Markerna får ej ha vuxit igen med träd- och buskvegetation.
7230	Rikkärr	550	56	Öppna eller skogsklädda kärr i betydelsen minerotrofa myrar med ständig tillförsel av mineralrikt vatten från omgivningen. pH värdet är vanligen 6 eller högre.
*9010	Västlig taiga	150	15	Naturliga, gamla, boreala naturskogar som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning men de har aldrig omfattas av större kalavverkningar.
*7310	Aapamyrrar	234	24	Myrkomplex som består av blandmyrrar med sträng- och flarkkärr. Aapamyrrar är bäst utvecklade i norra Skandinavien. Myrområdena är bra häckningsplatser och rastplatser för flera olika fågelarter.

Fåglar: sångsvan, tjäder, trana, grönbena, hökuggla, lappuggla, sädgås, jorduggla

Övriga djur: lodjur, utter, kalkkärrgrynsnäcka

Växter: myrbräcka, käppkrokmossa

Vännijänkkä naturreservat

Markägarkarta

Skala 1:40 000

- Reservatsgräns
- Privatmark inom reservatet

0 1 2 3 Kilometers

